

451581

REVISTA 1928

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA

ANUL IX   No. 33—34
19   AUGUST   1928

În acest număr: Criza iugoslavă de Alexandru Hodos; Cântec de seară, Doină, poezii de Maria Cunțan; Superficialitatea de I. Agârbiceanu; „Dumnezeu și croașii“! de P. Nemoianu; Note despre politică de * * *; Cum poate a-
junge cineva primar de Anton Nour; Situația politică externă a Ungariei de M. E.
Rucăreanu; Cronica politică: Rebeliunea de pe valea Jiului de Ion Balint; Găzda rimată
Deputați și briganzi de Iani Mahero; Insemnări: Amenințări imprudente, între suvereni și
diplomație, Moartea lui Arhibald, „Prin noi înși-ne“, Kalman Blumenthal și Petru, etc.

CLUJ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STR. N. IORGA No. 2

UN EXEMPLAR 20 lei

© BCUCIuj

Țara Noastră

Criza iugoslavă

— Și analogiile ei —

Nu e ușor să analizezi în liniște o situație politică proaspăt stropită cu sânge. Căci, din clipa în care a început să miroase în aer a praf de pușcă, toate surprizele sunt cu puțință. Oarba deslănțuire a patimelor împrăștie furioasă, spre cele patru vânturi, filele rupte ale istoriei... Abia mai târziu, după ce vijelia se potolește, cercetătorii trecutului se străduiesc să adune la un loc, într'o singură carte, paginile răvășite. Până atunci, însă, tâlcul adevărat al întâmplărilor se descifrează anevoie.

Ultimele evenimente din Iugoslavia trădează existența unei marelui grave în trupul încă fraged al națiunii vecine; dar, tratamentul cu focuri de revolver nu ni se pare cel mai nimerit! Incordarea sârbo-croată, care a luat în vremea din urmă aspectul tragic al unei sfâșieri între frați, trebuie privită ca o alarmantă sincopă în procesul de consolidare a unității Regatului de curând încheiat. Mărturisim sincer, că în momentul acesta, când Ștefan Radici, șeful partidului țărănesc croat, și-a dat sfârșitul, cu carnea sfâșiată de gloanțele unui fanatic deputat sârb, și când ziaristul Ristovici, adversar al aceluiaș Ștefan Radici zace mort, cu feasta sfărâmată, victimă a ideii centralizatoare pe care a cutezat să o apere, nu prea vedem de unde ar putea să răsară miraculoasa soluție împăciuitoare între două teze protivnice. Care din cele două tabere va triumfa? Și, mai ales, prin ce fel de mijloace? Iată indoitul aspect al problemei. Cele dintâi victime au căzut. Câte vor mai urma? Din vechia Dietă dela Zagreb a pornit spre cetatea Belgradului o hotărâtă declarație de război. Va birui suptremația sârbească sau separatismul croat? Răspunsul, dacă l'am da

acum, ar avea, fără îndoială, un caracter de profecie. Acest meșteșug nu ne-a ispitit niciodată. Să lăsăm, deci, să vorbească faptele.

Antagonismul dintre sârbi și croați nu e, din nefericire, numai rezultatul concurenței dintre câțiva șefi politici, dornici de putere. Deosebiri destul de adânci s'au surpat între cele două popoare, anticipând par'că rivalitatea ireductibilă de astăzi. Biserica, se știe, nu e aceeaș. Croații sunt disciplinați catolici; sârbii sunt buni ortodocși. Formele de exprimare a gândirii nu se suprapun. Croații au părăsit demult alfabetul cirilic; sârbii nu s'au despărțit încă de slovele cu cerdac. Nici orientarea culturală nu năzuiește spre aceleași puncte cardinale. Croații își etalează cu orgoliu veleitățile occidentale; sârbii n'au părăsit niciodată tendințele lor de expansiune balcanică.

Toate aceste nepotriviri de structură spirituală, a căror origine se explică prin absența unui schimb permanent de înrăuriri sufletești, au provocat conflictul de pe tărâmul politic. Croații au refuzat dela început să accepte hegemonia sârbească, socotindu-se mai înaintați pe scara civilizației. Sârbii, la rândul lor, au respins categoric năzuințele de auto-guvernare locală a croaților, invocând sacrificiile făcute pe câmpul de luptă pentru unitatea neștirbită și definitivă a statului iugoslav.

Peripețiile acestor neînțelegeri sunt cunoscute. Cât timp a trăit bătrânul Nicolaie Pasici, principiul cârmuirii centrale n'a suferit decât eclipse trecătoare. Incercatul sfetnic al Karagheorgevicilor, întrunind în persoana sa toate însușirile, și cunoscând toate cusururile națiunii sale, — pricepându-se să întrebuițeze cu aceeași siguranță șiretenia cași violența, — a păstrat centrul de gravitate al Regatului Sârbo-Croato-Sloven la Belgrad. În decursul frământărilor sale autonomiste, Ștefan Radici a cunoscut, astfel, pe rând, neplăcerile pribegiei, ale închisoarei și ale unei colaborări într'un guvern de coaliție, unde părea, deopotrivă, și prizonier și exilat... Dar vechiul conspirator Pasici a închis ochii. Acest Patriarh al politicei naționale sârbești fusese mai mult temut decât popular, dar se arătase capabil să reprezinte, prin marele său prestigiu și prin netăgăduita sa autoritate, un prețios punct de rezim al edificiului în construcție. După moartea sa, partidul radical n'a izbutit să împiedece izbucnirea crizei. Rezistența croată a crescut. În tabăra lui Ștefan Radici au apărut noi aliați, (printre aceștia, cel mai combativ rămâne, desigur, d. Svezozar Pribicievici) iar lozincă auto-nomistă, părăsind de-abinele masca de circumstanță a descentralizării administrative, cu care se înfățișase, prefăcută, la Belgrad, a îmbrăcat fără jenă haina bălțată a unei concepții federale.

Croația, trecând cu aproape toți parlamentarii ei în opoziție față de guvernul regelui Alexandru, visează acum o cârmuire de sine stătătoare, cu o Cameră a sa proprie, cu miniștrii săi deosebiți și cu o nouă Constituție, în care legătura cu Serbia să se subțieze până la palida trăsătură de unire a unui Suveran comun. Uniune personală, independență, dualism... Nu vedeți aici, la oamenii politici croați, oare cari reminiscențe din defuncta Monarhie habsburgică? Actualii conducători ai mișcării croate par a voi să câștige, pe de-a ntregul, în

Iugoslavia de astăzi, ceea ce nu li s'a dat decât ca o amăgire în Austro-Ungaria de ieri. Dar vor reuși? Avem destule motive să ne îndoim. În această brutală ceartă familiară, sârbii beneficiază de două mari forțe. Cea dintâi se infățișează ca o armă morală: E conștiința sacrificiului adus pentru realizarea statului iugoslav. Cea de a doua ni se pare și mai decisivă: E armata.

* * *

Comentatori nepricepuți, sau mai curând de rea credință, vor să constate cu orice preț o analogie între stările din Iugoslavia și cele de la noi. Puneți toate datele problemei pe două coloane, ca să vedeți asemănarea: — „Acelaș antagonism între vechiul Regat și Ardeal, cași între vechia Serbie și între Croația. Aceeaș politică acaparatoare pornește dela Belgrad cași dela București. Aceeaș rezistență din partea Clujului (sau a Dicio-Sân-Mărtinului) cași din partea Zagrebului. Aceeaș luptă a tradiției de civilizație occidentală împotriva relelor desprinderi balcanice. Aceeaș legitimă tendință autonomistă a provinciei față de tirania centralizatoare a Capitalei. Nu observați ce bine seamănă d. Iuliu Maniu cu răposatul Ștefan Radici? N'ați băgat de seamă, că idealurile lor politice coincid? Uniune personală, independență, dualism... Cu singura deosebire, că Ștefan Radici și-a spus cuvântul întreg, pe când d. Iuliu Maniu mai ezită. Ei bine, băgați de seamă! Nu împingeți lucrurile prea departe! Aduceți la putere pe-croații noștri, până nu-i prea târziu!”

Iată limbajul, pe care-l țin de vreo câteva zile încoace gazetele independente dela București, foarte îngrijorate de soarta poporului român în general, și de șansele de a veni la guvern ale partidului național-tărănist, în special. Ce să facem cu acești toboșari gălăgioși ai nenorocirilor noastre apropiate? Se le explicăm, că legăturile dintre ținuturile ardeleni și ceea ce se numește astăzi vechiul Regat s'au desfășurat cu totul în alte condițiuni? Să le reamintim neîntrerupta transfuziune de cultură, care s'a stabilit în cursul veacurilor deoparte și de alta a Carpaților? Să le tălmăcim sfânta Evanghelie a unității noastre sufletești, care a precedat unitatea noastră politică, și care e pusă, prin urmare, la adăpost de orice știrbire organică? Ar însemna să predicăm cu convingere în pustiul unei totale lipse de înțelegere.

Ne vom mărgini, deci, la clipa prezentă, care vorbește mai limpede tuturor, și ne vom preface că vom să potolim teama patriotică a confracților dela *Adevărul*, *Dimineața* și *Lupta*: — „Vă e frică să nu se încurce și la noi situația, prin câteva gloanțe de revolver? Înțelegem prea bine această idiosincrazie a dumneavoastră pentru praful de pușcă. E un miros, care nu v'a plăcut niciodată. Dar, fiți pe pace! Arma de predilecție a d-lui Iuliu Maniu e pușca de salon, cu aer comprimat. Ea nu face explozie, și nici victime!”

ALEXANDRU HODOȘ

Cântec de seară

Te-apropii, eternule gol,
Mi-e rouă țâria,
Cuprinde-mă blând și domol,
Și-mi stinge făclia.

Să nu vii cu sbucium, să vii
Cu aripi ușoare,
S'adormi năzuințe pustii
Și tot ce mă doare...

Regretul, că nu am ajuns
Pe culmea visată,
Și jalea de tot ce s'a dus,
Iubire cântată.

Eternule gol, mă 'nfior
Punându-ți în față
Chin, sbucium, nădejde și dor,
Năvalnica viață.

Și, totuș, ce greu ne urnim
Din chinuri deșarte,
Eternule gol, te dorim
Departe, departe...

O rază de soare târziu
Mi-alintă pridvorul,
Mă clatin, și pare că'nviu
Sorbindu-i izvorul...

1927

MARIA CUNȚAN

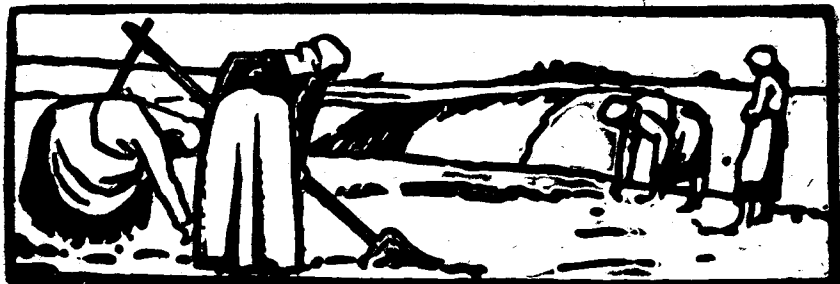
Doină

Plop din deal, bătut de vânt
Și spălat de ploi,
Dăi frunzele la pământ,
Tremuri și te'ndoi.
Viu la tine'n zori de zi
Și seara'n apus...
Bați din frunze argintii,
Ai ceva de spus?
Plângi, că n'ai desiş de nuc
Și nu poți umbri,
Că pe deal ești singur cuc,
Joc la vijelii...
Plop bătut de vreme grea,
Ascultă ce cânt...
Ai tovarăș doina mea,
Ce-i dusă de vânt...

1928

MARIA CUNȚAN

Superficialitatea

Ne plângem mereu de superficialitatea cu care se lucrează, sau, mai bine zis, nu se lucrează la noi. Legile, când vrea guvernul, trec prin Parlament în doi timpuri și trei mișcări. Când sunt discutate, tot la dorința guvernului, discuția e la suprafață, de mântuială, chiar când oratorii sunt din opoziție.

Mergând cu treburi încărcate la minister, rar găsiți funcționar înalt care să aibă răbdarea de a te asculta până la capăt; de obicei din trei patru fraze te... înțelege, știe despre ce este vorba, și te asigură de o grabnică rezoluție. În clipa în care ai închis ușa după tine, te-a și uitat, cu chestiunea încurcată cu tot, și poți aștepta mult și bine după rezoluție.

Soliciți oficial, prin poștă, pe cale ierarhică. O nenorocire. Actele se încurcă, se rătăcesc, se pierd, sau, în cazul cel mai bun ai, după un an, răspunsul.

Și cum dumneata nu poți aștepta atâta, se înțelege că pleci în Capitală. Când te vede funcționarul căruia i-ai lăsat actul, de obicei nu-și mai aduce aminte de nimic, dar se face că-și aduce, și te asigură că mâne, dacă treci pe la ceasul cutare, ai rezoluția.

Din mâne se face poimâne, și tu vei merge la minister cu nădejdea că azi scapi. Și uneori, și dă Dumnezeu să scapi. Dar de câteori ești amânat, cu aceeași ușurință, de pe-o zi pe alta!

Nu se gândește nimeni la zdroaba, la cheltuiala celui ce aleargă după o hârtie, care adeseori nu-l privește personal pe el, ci oficial, nici la umilița ce va simți-o purtat zadarnic pe drumuri.

Și într'adevăr, când are, în sfârșit, actul la mână, românul e vesel, uită toată alergătura, uită gândurile sinistre ce i-au umblat zile întregi prin cap; e recunoscător funcționarului, și pleacă mulțumit. Parcă nu pe el, ci pe altul l-ar fi fiert zile în șir!

Aşa-i românul, bun de inimă, iartă iute!

După cum și cellalt român, slujbașul, e o inimă de aur; cam tembel, cam uifuc, cam superficial, dar om bun ca pânea.

Așa ne mângâiem reciproc, și rămânem încântați de bunătatea sufletului românesc.

Suntem superficiali fiindcă suntem filosofi și oameni buni! Așa ne mângâiem! Temperamentul nostru e de vină, — dacă superficialitatea ar putea fi o vină.

Dar filosofi fiind, dăm puțin pe lucrurile lumii acesteia. Știm că nici noi nici alții nu vom moșteni pământul. Și atunci pentru ce grăba? Pentru ce să pui preț pe datoria bine împlinită? În definitiv, tot neantul ne înghite!

Și, oameni buni fiind, pentru ce ne-am supăra când vedem cât de superficial sunt cugetate și executate datoriile la noi? Facem noi excepție? Nu trăim cu toții într'o atmosferă de iertare, de îngăduire reciprocă?

* * *

Puțini se vor fi gândit că superficialitatea nu e o problemă de temperament ci una de conștiință. Temperamentul acesta apasă sau ridică pecetea superficialității, dar nu el îi dă naștere.

Ea este o stare de conștiință, ca și calitatea diametral opusă: scrupulozitatea.

Superficialul e liniștit, împăcat cu sine, nu are nicio mustrare de conștiință când cunoaște a suta parte dintr'o problemă pe care trebuie s'o limpezească, s'o judece. Și aduce sentința cu toată pacea sufletească. Tot asemenea când, lucrând, realizează numai un sfert din ce e dator să dea.

Scrupulosul nu e liniștit, nu are pace până nu cunoaște o chestiune din fir în păr, în toate amănuntele. Ba, adeseori, când le cunoaște pe toate cele existente, e torturat de gândul să nu mai fie elemente care sunt ascunse lui. Iar când mintea lucrează e mereu torturată de gândul să nu uite ceva.

Lucru limpede, că e în joc conștiința cuiva când e vorba de superficialitate sau scrupulositate.

Dacă slujbașul înalt ar avea o neliniște a conștiinței gândindu-se că păgubește pe subalternul său, pe care, în loc să-i soluționeze o chestiune într'o zi cri două, îl poartă cu anii sau cu lunile, desigur că nu ar mai putea să se ocupe în mod superficial de cauza acelui, nu ar amâna-o de pe o zi pe alta.

Și iarăși, dacă subalternul ar avea o neliniște de conștiință că și-a pierdut atâta vreme în zadar, nu s'ar bucura, nu l'ar ierta atât de ușor pe superiorul din cauza căruia a păgubit atâta. Bunătatea cu care ne lăudăm mereu e adeseori o stare de inconștiență: și anume, conștiința nu ne spune, de multe ori, într'un caz dat, care este datoria noastră.

Superficialitatea va fi, deci, o stare de conștiință întrucât conștiința nu reacționează la îndeplinirea întreagă a datoriei.

Pentruca datoria să fie întreagă îndeplinită e nevoie de o amănunțită cunoaștere a ei, printr'o educație conștiințioasă, prin pilda dată de alții, prin pedepsirea acelor ce nu-și îndeplinesc în întregime datoria.

Conștiința nu vorbește dacă nu are elementele date pentru vorbire.

Pentru datoriiile împreunate cu cele mai multe trepte sociale din viața actuală a statului, noi nu avem oameni pregătiți printr'o moștenire multiseclară, cari să aibă în sânge nevoia și ambiția de a îndeplini cât mai bine posibil, cutare slujbă. La noi ar fi nevoie, pe lângă învățarea cunoștințelor legate de cutare carieră, să se facă și educația sufletească pentru aceea carieră; să se desfășure îndatoririle legate de purtarea cu demnitate a slujbei, să se arate relele mari cari pot urma dintr'o slujbă îndeplinită superficial.

Conștiința datoriei, când omul trece la repezeală dintr'o clasă socială într'alta, dintr'un mediu în altul, nu e prea clară, — și nici nu e ușor să fie. Aici trebuie să intervină educația conștientă, foarte serioasă, tot atât de importantă ca și achiziția cunoștințelor, din care cineva să iasă deplin clarificat și bine intenționat pentru cariera în care intră.

Conștiința datoriei care e dușmanul cel mai mare al superficialității, se întărește, se ambiționează mai ales din pilda bună dată de alții. E simțul de emulație, e un element de educație. Dacă nu am vedea în jurul nostru decât oameni cari își îndeplinesc conștiințios datoria, desigur că ori cât am fi de aplicați la superficialitate, din motivul arătat, nu am cuteza, — fie de frică, fie de rușine, — să trecem cu ușurință peste o datorie împlinită numai pe sfert.

Tot asemenea pedepsirea celor ce se disting prin superficialitate în îndeplinirea datoriei, intră ca un alt element de educație în statornicirea datoriei de conștiință.

Temperamentul poate nuanța superficialitatea sau scrupulozitatea. Afirmăm credem că nu mai trebuie dovedită. Oameni foarte conștienți de datoria lor, duși de temperament, se 'ntâmplă să cadă în superficialitate, după cum un temperament poate fi scrupulos chiar când nu are conștiința datoriei.

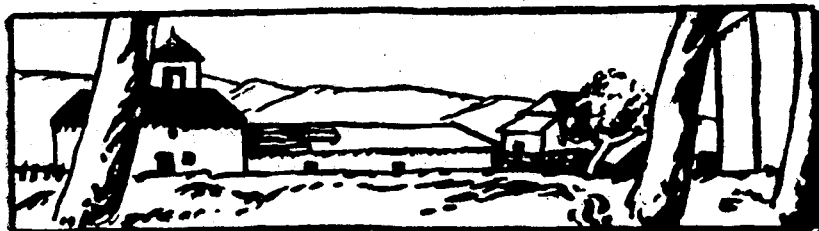
Dar izvorul este conștiința.

Și anume: conștiința educată asupra datoriei pe care fiecare o are în anumită slujbă, situație socială, sau chiar și numai într'o anumită împrejurare.

Dacă la noi se plânge toată lumea de superficialitatea cu care se lucrează; dacă toată lumea dorește muncă sistematică, intensivă, o epuizare a fie cărei probleme puse, o senință care să nu mai poată fi răsturnată, — datoria tuturor ar fi să ajute la trezirea conștiinței datoriei, prin educație, prin pilda dată, prin pedeapsa împărțită, fie care dând ceace-i compatibil cu poziția socială ce-o ocupă.

De sigur sunt și oameni superficiali din fire. Pe aceștia nu-i poți vindeca prin nimic. Tembelismul lor încurcă lumea, ori în ce loc ar fi puși să muncească. Dar ei sunt excepții. Și dacă ar rămânea numai ei să încurce lumea, — am putea fi mulțumiți.

I. AGĂRBICEANU

„Dumnezeu și croații“!

Comentând, nu de mult, în câteva note fugare, criza politică actuală din Iugoslavia am evitat să îmbrățișăm întreaga problemă de răspântie a statului vecin. Concepția noastră este, că manifestările din statele străine nu ne interesează decât în funcție de interesele țării proprii, și astfel ne-am mărginit să arătăm tendințele iugoslave sub raportul politicii externe, constatând că, cu toată alianța noastră formală, factorii politici de acolo, fie că sunt sârbi, fie croați, nouă, românilor nu ne poartă nici un gând bun. Cât privește situația internă, spuneam, cu titlu de informație, că nu există nici o analogie între ceace se petrece actualmente în statul vecin și între frământările dela noi. Mai trăgeam concluzia, că criza în politica iugoslavă, abia a început și nu este de natură să se soluționeze printr'o simplă schimbare de guvern. Comentariile variate ale presei dela noi — foarte puține juste — ca și întâmplările recente din ultimele două săptămâni — cari ni se pare că confirmă întru foarte spusele noastre — ne îndeamnă să revenim, de astădată ca simpli cronicari, descopciind cu totul elementele cari ne-ar interesa mai de aproape.

Noul foc de revolver ce s'a descărcat la Zagreb, acum din tabăra opusă, ne dovedește, încă odată, că tensiunea sârbo-croată a ajuns la un așa grad înalt, încât o simplă schimbare de guvern nu mai poate constitui un mijloc eficace de destindere. Iar croații, la rândul lor, s'au însărcinat să ne convingă, că dacă e vorba de fanatism, apoi nici ei nu merită să fie taxați mai prejos decât sârbii. Poate că în nici o altă direcție nu au trăsături așa de comune și frățești ca tocmai în materie de credințe și temperament. Și iarăși ne facem datoria să avertizăm opinia publică românească, că din ceace s'a mai întâmplat recent în viața statului iugoslav, nu putem trage concluzii pentru stările dela noi. Nici cel de al doilea glonț n'a pornit din neajunsuri postbelice, ci din cauze mai adânci și mai îndepărtate.

Popoarele cu prea mult temperament nu au darul să cântărescă just și calm realitățile politice. Ele se lasă răpite de sentiment, un

procedeu care mai totdeauna te duce la alte urmări decât acelea dorite. La acestea premerge acțiunea, iar nu judecata rece. Istoria croaților nu odată ne-a dovedit acest adevăr. La 1871, Kvaternik își închipuia că va putea răsturna monarhia austro-ungară cu câteva sute de țărani înarmați, concepție pe care a plătit-o apoi cu viața. El a crezut orbește în lozinca lansată de prietenul său Storcevici la 1861, că Croația independentă o face numai Dumnezeu și Croații — Bog i Hrvati — și imediat a acționat. El a uitat cu luptele mari nu se câștigă cu lozinci, ci numai se prepară; victoria se obține însă prin calcul și prin cumpănirea tuturor realităților. Acțiunea violentă și intransigența nu constituie, deci, un apanaj postbelic al croaților, ci este un element tradițional. De origine postbelică este numai dorul lor de hegemonie în statul iugoslav, ideal pe care îl vor înfăptui sigur și repede: Bog i Hrvati. Mijloacele și consecințele acțiunii nu interesează, după cum asemenea chestiuni n'au interesat nici în trecut.

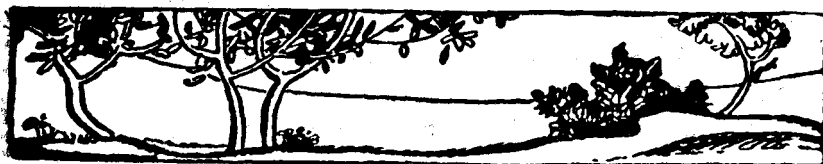
Acest stadiu al tensiunii, ca și temperamentul unora și al altora, firește, îi împiedecă să judece cu sânge rece o situație, asupra căreia la noi toată lumea este de perfect acord. Sârbii ca și croații se pare să fi uitat, că statul iugoslav de astăzi nu se datorește numai propriei lor contribuții — vitejiei deoparte și culturii de alta — ci și conflațiunii europene, care ne-a fost favorabilă. Ce ar fi contat oare lozinca *Bog i Hrvati* dacă eșeau învingătoare puterile centrale? Dacă un singur moment s'ar gândi la această perspectivă închipuită li s'ar întuneca pe dinaintea ochilor, dar li s'ar limpezi judecata.

Pe deasupra politicii imperialiste iugoslave — pe care am plătit-o așa de scump — am dori, totuși, să se găsească o soluție pașnică în diferendul lor intern ce s'a ivit. Nimic n'ar încuraja și n'ar justifica mai mult tendința de revizuire a tratatelor de pace din partea foștilor noștri opresori, decât o luptă prea violentă în sânul statelor successorale. Să nu se încreadă prea mult în protecțiunea de sus și în puterea proprie, căci tot proverbul sârbesc zice:

„Dobar je Bog, al'su i djavoli jaki“...

(Bun e Dumnezeu, dar și diavolii sunt tari...)

P. NEMOIANU

Note despre politică

— După Louis Latzarus —

Politica, în zodia democratică, e arta de a da poporului impresia că se cârmuiește singur.

Politica e meșteșugul de a înlătura nemulțumirile când ești la guvern, și a le stârni când ești în opoziție.

Puțini sunt oamenii politici, cari au răzbit numai prin inteligență. Sunt ceva mai numeroși aceia, pe cari talentul i-a pierdut.

Cuvintele tehnice: *dreapta*, *stânga*, *reacțiune* și *revoluție* și-au schimbat, dela o vreme încoace, înțelesul. Altădată, revoluționarii erau aceia, cari luptau pentru libertate, pe când reacționarii voiau cu tot dinadinsul s'o suprimă. Astăzi, fața lucrurilor e alta. Revoluție însemnează firania exclusivă a unei minorități. Reacțiune însemnează încercarea de a o zădărnici.

Poporul e un suveran cam uituc. E în firea lui să se arate sau prea iertător, sau afară din cale de nerecunoscător.

Cine știe, dacă poporul, asemeni unui monarh obosit, nu se va plictisi cândva de voluptatea de a governa?

* * *

Ceea ce displace în regimul electoral e faptul, că trebuie să vorbești despre politică și celor mai săraci cu duhul. Astfel, orice candidaț la deputație, e silit să fie mai mult sau mai puțin demagog.

Un om, care a realizat o operă nemuritoare și al cărui nume a câștigat o îndreptățită celebritate în lumea științifică, artistică sau literară, are prea puține șanse să fie preferat de alegători. Nici Pasteur nici Renan n'au reușit să pătrundă în Parlament.

Alegătorilor din extrema stângă nu le place luxul. — „Acum, când nu m'am mai ales, îmi spune un fost deputat socialist, pot și eu, înșfârșit, să-mi arăt automobilul...”

Orice deputat e mai serviabil spre sfârșitul legislaturii.

Candidatul căzut zice: Alegătorii sunt ingrași. Candidatul ales ripostează: Sunt deștepti.

Dacă un candidat poate să spună, că tatăl său a fost zidar își dublează popularitatea.

Senatorul sau deputatul atins de nebunie nu-și pierde mandatul de reprezentant al națiunii. Legea electorală refuză se prevadă asemenea cazuri.

Fiecare deputat tânăr prefinde reforme.

* * *

Se zice, că a fost o vreme când nu orice deputat își închipuia că poate să ajungă ministru.

Acum treizeci de ani, Cutare ar fi murit în rușine și în dezonoare. Dumnezeu i-a dat zile. O să i se facă funeralii naționale.

Dacă nu vrei să cruți pe nimeni, n'ai să poți să fii multă vreme prim-ministru, decât în timp de război.

În cariera celui mai onest ministru, ce de concesii, ce de renunțări, — și să vorbim pe șleau, — ce de tradări absolut necesare!..

Un ministru de Finanțe are, în general, dreptul de a minți asupra cifrelor.

Ministerul de Justiție e un minister de mâna întâia. Ministerele de Agricultură și de Lucrări publice sunt ministere de mâna a doua.

E un lucru foarte desagrabil, când ai discutat dela egal la egal cu oameni de Stat străini și când ai fost primit cu politețe de diferite capete încoronate, să fii tratat fără menajamente de un oarecare deputat din opoziție.

Un om politic, care e deprins să cuvânteze într'un stil îngrijit, are de ce să se teamă: cetățenii îl vor lua drept un reacționar! Felul de a vorbi e ca o haină, iar în fața alegătorilor nu trebuie să fie prea bine îmbrăcat.

* * *

Cum poate ajunge cineva primar

Prietenul meu, Titi, băiat bun și cu situație, a ajuns primar. Minunea aceasta, pe care — s'o spun drept — n'o aștepta nici el, se petrecu în zilele noastre. Nu-i vorbă: ce nu se poate petrece în zilele noastre? N'ar fi nimic aceasta, și, mai ales eu, bunul lui prieten, nu m'aș apuca să-l denunț tiparului, dacă n'ar fi la mijloc o picătură de haz presărată în peripeziile cu nădușeli ale acestei întâmplări.

* * *

...S'o iau dela cap!

Guvernul se clătina... la București. Pe la noi, într'un fund rustic de provincie, veștile cari veneau de acolo ațâțaseră vechile tabere politice. Conservatorii desfundaseră mahalalele cu alergătura; liberalii râdeau încrezători și mândri; averescanii, cu principiul lor: tot sau nimic, stăteau deoparte; țărăniștii aveau promisiune formală; iar celelalte partide: tachiștii, progresiștii, socialiștii, naționaliștii, „independenții“, etc. etc. asudau în miezul lor de idee politică. Prietenul meu, Titi, era țărănist; îl făcuseră vremurile, ca pe oricare, și, după ce jurase pe secere, i se dăduse steagul partidului și se unseșe șef, cu obligația să strângă partizani. Dar lucrul acesta era partea cea mai grea. Cuvântul de ordine era categoric: partid nou, oameni noi.

În urbea noastră erau două feluri de oameni: unii, cari puteau deveni noi, dar nu voiau; alții cari ar fi vrut bucuroși, dar nu puteau. Și, în fața acestei situații, bietul meu prieten era amenințat să formeze singur partidul. Într'o, zi îl văd înbușorât de alergătură și plin de noroi, dând buzna la mine.

- Măi, hai cu mine; tu tot nu faci politică...
- Unde să mergem?
- Să formăm partidul.

Mi-adusei aminte că scria articole de „doctrină politică” la o foaie din Județ, și că, într-o discuție întâmplătoare, aprobasem ieșirea lui contra „partidelor oligarhice”, cari nu erau decât „elaborarea intereselor personale și perpetuarea tradiției cu ușa închisă”. Mai mi-adusei aminte de proiectele de îmbunătățire comunală, de cari îmi vorbise adesea, și conchisese că Titi, bunul și seriosul meu prieten, intrase în luptă. Datoria mea, o sfânta datorie de prieten, era să-l urmez.

— Bine, măi, dar pe cine mai avem?

— Amândoi!

— Cum amândoi!?

— Bine! Desfășurăm steagul și mulțimea va veni după noi. Ideea e mare și ideile mari înving totdeauna.

Mă lăsaî convins de argumentul său decisiv și... intrai în partid. Ori cum, îmi zisei eu, numai noi doi să facem „partidul” e prea-prea; măcar trei. Și mă gândi la Radu; el ne era prieten comun, tovarăș de discuții, de vizită, de petreceri și de tot ce se putea închide în orizonturile vieții noastre de burlaci. Nu putea să nu primească.

— Hai la Radu!

— Hai!

El stetea peste drum de mine și, fie că-l luarăm cu repezeala, fie că argumentele de oțel ale lui Titi îl convinseseră, ne declară verde că începe lupta cu noi și... jură pe secere.

Incepurăm propaganda. Guvernul demisionase și „ai noștri” formară noul cabinet. În oraș, unde socotelile se încurcaseră, „opinia publică” veghea trează. Tovărășia noastră, care se făcuse cunoscută cu iuteala fulgerului, înfierbântase și ameișe mințile, și lupta se anunța pe viață și pe moarte. Clubul urla; cafenelele, fiecare în culoarea lor, amenințau; cârciumile, până în fundul mahalalelor, pregăteau pe luptători; poliția, care ținea încă de vechiul regim, ne urmărea pas cu pas; noi, partidul de la putere, alergam nebuni să strângem rândurile. Comisia inferimară fusese silită să demisioneze și prefectul ne anunțase să pregătim terenul, ca s'o înlocuim. Incepea partea cea mai grea a luptei. Comisia avea cinci membri; noi eram trei, dar nici eu, nici Radu nu doream să ne băgăm în treburile comunale. Rămâneam „șeful” singur! Ce ne facem?

Pornirăm să luăm contact cu orașul. Trebuia multă diplomație ca să nu compromitem partidul, dând pe față că n'avem oameni. Greutatea devenea din ce în ce mai mare.

Consultarăm negustorii. Nea Matei, negustor cinstit, care nu se amestecase în d'al-deastea până acum, ne primi măgulit și vesel. Incepurăm cu juiculiță fiartă cu zahăr și cu praf de scortșoare, fără să-i spunem motivul vizitei noastre. Prietenul Titi o aduse la politică, și dintr'una într'alta ajunse vorba de primărie.

— De! primăriei îi trebuie oameni cinstiți și cu dor de muncă; nu mai merge pe mâini de advocați, ca s'o lase toacă.

— Că bine zici, nea Matei, inceptu Titi lovitura; hai cu noi la primărie. Oameni fineri cum suntem, o să facem o treabă să rămâie în vecii vecilor.

Lovitura fusese dată în plin. Lui nea Matei îi cam trecuse pe la ureche ceva-ceva din sforile pe cari le trăgeam noi, dar dè! liberalii erau tari, și ori cum, el era negustor. Nu că n'ar fi vrut să intre mândru pe ușa primăriei, sau că-1 încurcau treburile, dar cârciuma e cârciumă, liberalii ori când *pac!* și-1 închid obloanele. Răspunsul șovăia.

— Bine ar fi! Un lucru însă: domnul Florică ce face?

— Ce să facă? Ne dă socotelile primăriei și se duce cu Dumnezeu.

— Hm! făcu nea Matei.

— Așa merge politica, nea Matei, ce să-1 faci? — interveni Radu, — unu' vine, altu' pleacă.

Nea Matei clipi din ochi șiret, își duse mâna pe la mustață, zâmbi cu înțeles, dar se ținù tare. „Șeful“ trebuia să dea ultima lovitură. Începù cu patimă de apostol fanatic o lungă prelegere de trez politic. Încălzit de țuiculiță, prietenul Titi vorbea inspirat ca un revoluționar; vorbele îi duduiau în gură ca bubuiturile de tun, și meșteșugul cu care fură pe nea Matei, încet-încet, luminea fața negustorului într'o mină de em convins.

— Bine, bine! Se înțelege că bate vântu' *dimocratic*. Poți să te pui contra lui, dacă nu vrea poporu'?... Hei! ce mai alabala, o s'o facem și p'asta...

Nea Matei căzuse prizonierul nostru. Dădurăm mâna, mai luărăm câte o țuică, și ieșisem veseli că treaba mersese strună. Comisia era pe pantă bună: președinte Titi, consilier nea Matei, ne mai trebuia un „vice“ și doi consilieri, și partidul era salvat.

Pe drum, vorba care găsise bun prieten în țuiculița cea caldă, ne deschise soluții noi. Trebuie să consultăm meseriașii! Numai decât, că dè! pușini sunt, dar oricum reprezintă o clasă serioasă a vieții orașenești. Pe cine consultăm? Întrebare grea, mai ales că „șefii“ erau toți dați, ba cu liberalii, ba cu conservatorii, ba cu averescanii.

— Măi, zise Titi; Drăgușin e minunat.

— Socialistul? întrebă Radu.

— Ce-are aface!; idee nouă, om nou, deviza partidului. Întrebarea e: primește?

— Las' pe mine, intervenii eu. Mă cam pricep să stau de vorbă cu socialistii. Îi aduc eu la matcă, pe fugă.

Ne înțeleserăm să pörnesc eu la socialist și ei doi pe mahalale, unde Radu era tare, să aducă vre-un țăran. Orașul nostru e oraș țărănesc, optzeci la sută plugari, și, ori cum, comisie fără ei nu prea merge. Plecărăm fiecare la treaba lui, cu condiția ca pe seară să ne adunăm și să completăm lista.

Cu Drăgușin mersese foarte greu. Să ceară voie centrului, să vorbească cu „tovarășii“, să afle intențiile partidului, să ia contact cu comisiunea, să facă așa, să facă pe dincolo, în fine o grămadă de motive. Le-am combătut pe toate cu argumente „zdrobitoare“. Tot nu ceda.

— Domnule tovarăș, îi zic eu, trebuie să pricepem un lucru: ideele noi sunt surori. Ele se completează una pe alta și se afirmă una pe alta. Uită-te bine: ce e țărănismul? Socialism curat: atacul proprietăților private, reformă electorală, descentralizare, erarhizare justă a valorilor; toate acestea sunt principii socialiste. Deosebirea e, că noi ne zicem țărăniști și dumneavoastră socialiști. Punctul de plecare e acelaș: societatea, socializarea societății. Și apoi, nu vezi dumneata ăsta e moment unic, ideele noastre acum pot prinde rădăcini și pot să se închege ca să reziste atacurilor burgheze.

— Bine, bine; dar tovarășii? Ce zic tovarășii?

— Ce să zică? Nimic? La urma urmei ce ar putea să zică tovarășii? Nu vezi dumneata că azi trebuie să pui mâna pe moment, să-l strângi de gât și să-i strigi: stai! Haide, nu te mai codi; împăcăm noi și pe unii și pe alții...

Uf! Drăgușin primi. Care va să zică trei singuri; încă doi și partidul era salvat. Alergai într'un suflet la Titi să-i spun vestea și să aflu ce făcuseră ei pe mahalale. Acasă nu venise; așteptai, așteptai, și când să plec, se crăpă ușa și iată-l!

— Ce face Drăgușin? întrebă el abia răsuflând.

— Primește.

— Bravo! Avem și un țaran. L-am convins cumare trudă. Se conving greu țărani să fie țărăniști, dar, totuș, am smuls unul.

Toată noaptea ne-am socotit să găsim pe al cincilea. Dintre toți nici unul nu prea avea poză de „vice”. Aici e tot greu! Trebuia găsit neapărat unul, care să aibă ceva-ceva din ceiace aveau odată ajutorii de primar: nițică prestanță, puțină carte, o leacă de pricepere gospodărească, în fine să fie o „persoană”. Ce ne facem? Cutare-i liberal, cutare-i tot liberal, cutare-i conservator, cutare-i averscan; luarăm pe rând toate mahalalele: nici unul! Era ceasul 12 din miezul nopții; ce ne facem? A doua zi dimineața trebuia să comunicăm prefectului lista completă.

— Măi, dar Antonescu?

— Care Antonescu?

— Dascălul dela numărul unu.

Titi rămase o clipă gânditor. În mintea lui se împleteau fel de fel de socoteli. Deodată, râzându-i figura, îmi zise:

— Hai la el!

— Cum... acum în puterea nopții?

— Nu-i nimic; hai la el!

Mă supusei. Imbrăcai paltonul, îmi îndesai căciula pe urechi și pornirăm. Afară ningeă mărunț și des, și un ger ascuțit se vâra în oase. Cofirăm la dreapta, la stânga, iar la dreapta și înfrăm pe poarta școlii. Nici o lumină! — Doarme, zic în gând și lăsați pe Titi să bată la ușe. Cioc, cioc, cioc, nici un răspuns; iar cioc, mai tare și mai des. Dela o vreme se luminează o fereastră și o voce întrebă din casă:

— Cine e?

— Noi; oameni buni.

Ne cunoscù vocea și ne deschise. Omul era în cămașa de noapte, sculat din somn, rebejit de frig și oarecum indignat de vizita noastră din miezul nopții. Mă făcusem mic de rușine și făceam chitic. Titi în graba lui își uitase căciula pe cap și nu știa cum să înceapă.

— Ce e băeți?

— Ce să fie nea Antoane....

Și Titi începù cuvântarea: idee nouă, oameni noi, partid nou, putere, politică, primărie, vicepreședinte, și o mulțime de asemenea cuvinte cu înțeles. Nea Anton făcea; dărdăia cu lampa în mână și ne privea când pe unul când pe altul. Părea nedumerit și buimac mai rău ca după somn. Prietenul Titi, care și începuse să miroase a primar, dedea mereu cu gura și demonstra „chestia“ cu toată înflăcărea omului, și corvins, dar și disperat.

— Bine, măi băeți, dar eu sunt conservator.

— Ce are a face, nea Antone; ideile circulă și se transformă mereu, intervenii, eu băgând de seamă că toată pledoaria lui Titi căzuse în gol. Hai cu noi și o să fie bine; te facem ajutor de primar...

Lui nea Anton începu să-i rădă mustața dreaptă și să se mai încălzească. Ajutor de primar e ceva; cu conservatorii n'ar fi ajuns aici nici după un secol de politică. Mai ne spuse ceva, mai ceru ceva, mai lăsă, mai dădù și în fine o lăsă blând de tot:

— Bine, măi băeți, dacă ziceți voi, fie...

Lui Titi îi râdeau ochii și mai-mai să-l sărute de bucurie. Urmă apoi o mică împărțire de servicii la primărie și plecărăm.

Nea Anton n'a dormit toată noaptea.

Pe drum Titi jucă de bucurie și se înfoia ca un cocoș. Cînstea partidului era asigurată și steagul se putea desfășura în toată măreția izbânzii. Tot drumul mi-a spus proiectele lui, de îmbunătățire și nu mai făcea; ba de una, ba de alta, o sumă întreagă de reforme, pe care n'ar fi mântuit-o nici în zece ani de gospodărit.

— Trăiască primăria!

Radu dormiă tun. La câțiva pași mă despărții de Titi:

— Pe mâine, primarule!

* * *

După 4—5 zile, prefectul comunică confirmarea comisiei intermare și ne anunță că a doua zi sosește să primească jurământul. Se înștiințară membrii ca să fie la primărie și Titi nu mai încăpea în el de bucurie.

Dar, de când e lumea și pământul, toate bucuriile au și partea lor de necazuri: a doua zi numai patru membrii! Nea Matei nu vrù să vie cu nici un chip. Ce ne facem? Prefectul sosise și noi umblam forfota, neștiind cum să ieșim din încurcătură. Se duse nea Anton să-l aducă. Veni, dar cum intră pe ușe înțeleserăm „politica“ lui nea Matei.

— Uite ce e: eu sunt negustor cinstit, mă cunoaște toată lumea; nu sunt dator un ban, nu m'am judecat cu nimeni; nu nimic! Dar un lucru: eu nu fac primărie cu catolicii...

Și arată spre bietul Drăgușin, socialistul, care sta împietrit la o parte. Nea Matei lovise drept în rană, și fără să mai zică ceva își îndesă căciula pe ceafă și ieși pe ușe înbufnat.

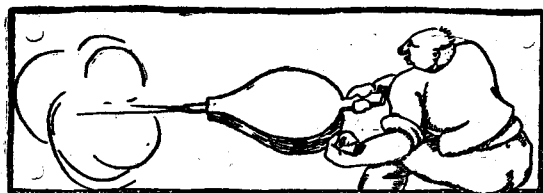
Mă uitai la Titi, el la mine și amândoi la prefect. Ce ne facem? Se descompletează comisia și adio primărie. Lui Titi i se făiasă răsuflarea și priviă aiurit la cei patru „țărăniști“, cari-i mai rămăsese în comisie. Prefectul găsi soluția:

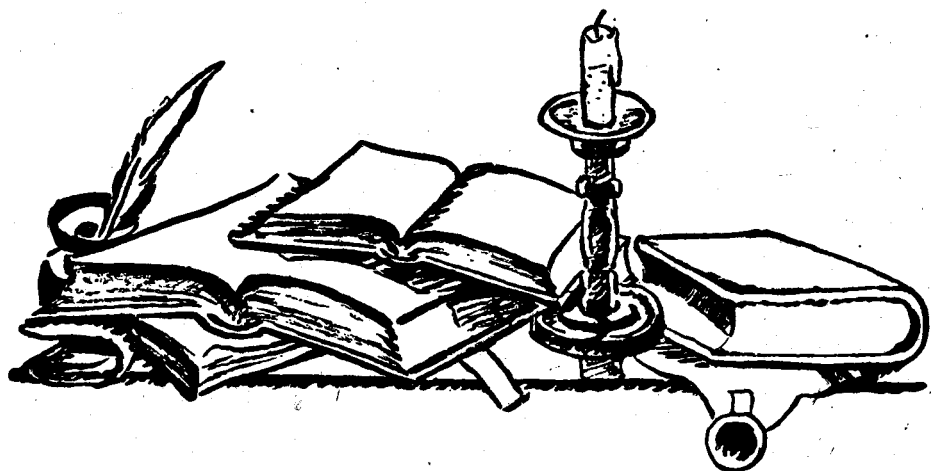
— Comisia atât cât e, e numită. Depuneți jurământul și o completați în urmă.

Titi străluceă ca soarele, lui nea Anton îi venea să joace; numai bietul Drăgușin nu putea pricepe pentru ce îl acuzase nea Matei de catolicism.

Se instalară, și abia mai târziu, după vre-o lună, se găsi o conică mai ușor de convins, care jură pe secere și se făcu țărănistă, ca să se poată complecta comisia. De altfel, era singura rezervă a partidului, pus în grea situație.

ANTON NOUR

Situația politică externă a Ungariei

Neînduratul tratat dela Trianon, pe lângă măsurile teritoriale nemiloase față de Ungaria, a avut și darul să înfăptuiască visurile de 400 de ani ale ungarilor: independența națională. Poporul unguresc, trufaș, credincios tradiției lui de a disprețui tot ce este străin, în politica sa externă a proclamat la început această concepție: *orientare maghiară*. Aceasta a fost însă de scurtă durată. Drumurile politice din afară a Ungariei în anii din urmă arată o variată oscilare în căutarea sprijinului diferitelor mari puteri. În sfârșit, contele Bethlen, care de altfel este înzestrat cu o intuiție perspicace a hotărât să facă din Ungaria un satelit al planetei italiene.

Prietenia italo-ungară a fost pecefluită cu un fast exterior neobișnuit și a continuat prin manifestații oratorice siropoase, vizite de parlamentari, senatori și publiciști, etc. Făcând, însă, bilanțul real al alianței Ungariei cu Italia, pușinii unguri, cari în socotelile lor sunt călăuziți numai de foloase concrete, au ajuns la convingerea, pe care și-o exprimă și în presă, că prietenia mult trâmbițată a Italiei n'a adus până astăzi niciun câștig pozitiv Ungariei; în schimb ei privesc cu desnădejde tendința neascunsă a Italiei de a socoti Ungaria ca un stat sub ocrotirea ei, menit să-i asculte povețele și să-i urmeze politica fără nici o rezervă. Se poate, pare-se, că ungurii, deși mândri și fuduli din fire, în schimbul unor foloase reale ar fi dispuși să primească această tutelă, mai mult sau mai puțin ascunsă, dar în lipsa lor încep să se desgroape vechile sentimente împotriva Italiei, și să se

arunce învinuirile de odinioară poporului condus de „sacro-egoismo“. Opinia publică ungară a înregistrat cu multă amărăciune atitudinea Italiei în chestia optanților la ultima sesiune a Societății Națiunilor.

Examinând mai de aproape elementele de coeziune ale alianței italo-ungare, vom ajunge la concluzia că comunitatea de interese, care trebuie să fie temelie unei înțelegeri, nu este completă. Italia ca și Ungaria este ostilă Micii Înțelegeri, dar pentru Italia alianța maghiară trebuie să fie în primul rând o alianță adriatică, îndreptată împotriva statului iugoslav, pe când România ca străjeră contra bolșevismului și ca bun câmp de investițiuni, trebuie menajată. Chiar și Cehoslovacia ca aliată potrivită contra „anschlussului“ și a unui eventual neopan-germanism, trebuie întărită.

Din punct de vedere al politicii de revendicări ungurești, o alianță italiană ar avea un preț cu atât mai mare cu cât aceasta i-ar da un ajutor mai eficace împotriva Cehoslovaciei și a României, deoarece cu Iugoslavia nu are un diferend nici prea urgent, nici prea acut.

Raportul de bună vecinătate dintre Ungaria și statele succesore nu s'a îmbunătățit în cursul timpurilor. Regentul Horthy, condus de sentimente de simpatie față de iugoslavi, pe care i-a cunoscut, de când slujea în armata austro-ungară la marină, a întins mâna de prietenie sârbilor în discursul său celebru dela Mohács, dar fără nici un ecou. Afară de reglementarea unor chestiuni de importanță administrativă la fruntarii, nu s'a ajuns la o situație normală.

Cercurile cu influență asupra treburilor ungare pretind, că raportul de bună vecinătate cu România este tulburat de permanentul litigiu în chestia optanților, care din pricina atitudinii încăpățanate a României otrăvește legăturile acestor două state. Politica guvernului român, cu măsuri improvizate, mai mult supărătoare decât raionale, față de minoritatea maghiară din Transilvania, deasemenea nu contribuie la îmbunătățirea relațiilor româno-maghiare. În presa maghiară (*Nemzeti Ujság* din 26 Iulie 1928) întâmpinăm voci, datorite unor personaje cu prestigiu politic, cari, lipsite de limbajul vulgar, obișnuit în ziarele șoviniste, invită pe români să lichideze procesul optanților și să introducă egala îndreptățire a cetățenilor în orânduielele politice lăuntrice și să înfăptuiască blocul de apărare ungaro-român împotriva slavismului cutropitor. Aceasta nu este o idee incidentală, ci, precum afirmă autorul articolului, o dorință bine chibzuită a mai multor politicieni străini, cari atât în presa italiană, cât și în cea poloneză, și-au dezvoltat părerile în privința aceasta, dar fără nicio deosebită repercusiune. Comentând același ziar, oficiosul partidului Zichy, căruia aparține și ministrul Vass, discursul rostit de d. Vintilă Brătianu, în care promite că față de minorități guvernul român va aplica principiile politice de conciliațiune, spune că în acest caz ministrul președinte al României va înscrie în istoria relațiilor ungaro-române o nouă epocă...

Cea mai temută adversară a Ungariei este socotită Cehoslovacia, care deși dispune de ostași „proști“, în nemijlocita apropiere (45 km.

de Budapesta) a graniței Ungariei, reprezintă o primejdie amenințătoare, putând să atace cu tunurile mari dela Skoda inima Ungariei. Nu este mai puțin adevărat, că Cehoslovacia prin legăturile ei excelente de presă cu opinia publică din străinătate, mai ales în America, unde se află o colonie foarte numeroasă și bogată cehă, pricinuește guvernului ungar pe tărâmul internațional neînchipuite pagube morale. Ungurii s'au convins de adevărul acestei situații cu prilejul pelerinajului la New-York.

Opinia publică ungară privește cu o îngrijorare vădită că relațiile, despre care se credea că s'au destrămat, dintre statele Micii Înțelegeri, sunt mai strânse decât oricând. Aceasta se datorește în mare parte acțiunii lordului Rothermeere, care a alimentat cu tenacitate ce caracterizează rasa anglo-saxonă, nădejtile de revizuire a tratatului dela Trianon.

Lordul Rothermere a avut o intrevvedere cu capul trustului de gazete (anumita presă ungară: *Az Est, Pesti Napló, Magyarország*) Miklós Andor, căruia i-a declarat că pentru Ungaria a sosit cel mai prielnic moment să pretindă dela Liga Națiunilor revizuirea tratatului dela Trianon, deoarece terenul este pregătit diplomaticeste, mulțumită acțiunii de propagandă, săvârșită de nobilul Lord. Opinia publică ungară însă nu mai primește sfaturile Lordului ca sfânta Scriptură, ci le supune unor analize a posibilităților, dictate de realități. Astfel presa ungară (*Magyarság*) întreabă pe Lordul entusiast pentru cauza maghiară, pe ce-și bazează credința că a sosit clipa potrivită a revizuirii? Mai departe, Lordul a rămas dator să lămurească opinia publică, cari sunt mijloacele și modalitățile pentru obținerea revizuirii fără riscul unui eșec primejdios intereselor vitale maghiare. Căci schimbarea actualului statu-quo ar provoca un conflict european. Un pas prost pregătit ar avea ca urmare un război sângeros dela Rin până la Dunăre și Nistru. O schimbare a păcii se poate produce numai prin forțe dinamice, în cari elementele de răsturnare a echilibrului sunt covârșitoare. Ungaria n'a ajuns să aibă soarta Poloniei, să fie desmembrată, aceasta este singura poziție activă în bilanțul politic extern al acestei țări. Evenimentele din trecutul apropiat, deosemena nu sunt încurajatoare pentru iluzioniștii revizuirii tratatului dela Trianon. În chestia optanților, în aceea a mitralierelor dela Saint-Gotthard, și în încercarea de a obține un împrumut la Geneva, Ungaria a suferit eșecuri rușinoase, deci problema revizuirii în fața adunării dela Geneva ar porni sub auspicii nefavorabile. Cine afirmă contrariul (în cazul acesta este nobilul Lord), merită să fie admirat pentru neorientarea isbitoare în afaceri de politică externă.

Nu fără puțină mâhnire constată patrioșii unguri, că situația externă a Ungariei s'a înrăutățit în timpul din urmă. Franța, după un sbucium economic-financiar de trei ani, a isbutit să-și consolideze finanțele și să devină din nou dictatoarea Europei. Printr'o norocoasă activitate a subminat poziția Italiei în Balcani și a atras Grecia în orbita sa de gravitațiune. Sub protecția ei au început tratative între Serbia și Bulgaria. Astfel s'au prăbușit iluziile italiene în Balcani

izbindu-se de stâncile realității. Italia a rămas azi stăpână numai în diriguirea Albaniei și a Ungariei. Iar Anglia se simte cu mult mai aproape de Paris, decât de Roma. Italia, prin politica ei intransigentă în Tirol față de germani, și de teama „anschlussului“, arată tendințe de apropiere spre Franța, urmând să se lichideze un material de proces important pentru Europa.

Este de remarcat, că politica oficială britanică nu se simte stânenită de loc de manifestările platonice ale unor distinși bărbați din viața publică engleză și având în vedere că statele așa zise amicale au „trădat“ Ungaria în procesul optanților, nu se nădăjduiește că vor crește lauri pentru problema revizuirii tratatului dela Trianon, așa cum crede Lordul Rothermere.

M. B. RUCĂREANU

Cronica politică

Rebeliunea de pe valea Jiului

Foarte rău a făcut Cenzura, că a împiedecat discuția liberă prin presă în jurul celor petrecute acum trei luni pe valea Jiului. Adevărul ar fi ieșit mai repede la iveală. Opinia noastră publică, destul de neorientată și alminteri, ar fi aflat, că autoritățile militare au fost nevoite să mențină ordinea, amenințată la Petroșani de muncitorii răzvrățiți, și s'ar fi dumirit, că agitația se datorește demagogiei partidului național-tărănist, care, chemând pe comuniști la adunarea dela Alba Iulia, le-a inoculat o surprinzătoare îndrăzneală în gânduri și în faptă.

Minierii de pe valea Jiului, răspunzând apelului d-lui Iuliu Maniu, au pornit în ajunul zilei de 6 Mai spre Alba Iulia, au ascultat acolo discursurile incendiare ale oratorilor național-tărăniști, au strigat din adâncul pieptului: — „Jos burghezia capitalistă!”, au așteptat zadarnic revoluția făgăduită, și, ațâțați de popolul îndemnurilor la revoltă, odată înapoiți acasă, au refuzat să reia lucrul, crezându-se de-acum încolo stăpâni pe situație. Rapoartele primite la timpul său de către ministerul Muncii vorbesc foarte limpede despre cele petrecute la Petroșeni, după întoarcerea minierilor dela adunarea partidului național-tărănist. Iată câteva din incidentele întâmplate:

— „In ziua de 9 Mai la mina Ștefan din Lupeni, muncitorimea a declarat că nu voește să lucreze cu mărci de control și a cerut îndepărtarea inginerului Băltănoiu.

„La aceeași mină, la ora 2, când se schimbă echipele, muncitorimea a ridicat din nou aceleași proteste și cu topoarele a asaltat biourourile dela gurile minei, voind să omoare pe inginerul Băltănoiu, care a fost salvat ca prin minune la intervenția jandarmilor.

„In ziua de 9 Mai, la orele 2, în momentul intrării în mina de est din Petroșani, muncitorimea a cerut îndepărtarea șefului Schreiber

dela aceea mină și l'au atacat cu topoare, răbindu-l grav la mâna dreaptă și în spate. A scăpat grație revolverului pe care îl avea, fugind într'un moment de buimăcie a muncitorilor printr'o cancelarie.

„In ziua de 9 Mai la orele 9 dimineata la separația de Vest de Petroșani, muncitorii au cerut îndepărtarea prim-maestrului minier Boer și l'au atacat cu topoarele. - A fost scăpat de jandarmi.

„Tot în ziua de 9 Mai la mina Dâljea, s'a cerut îndepărtarea supraveghetorilor.“

In urma acestor turburări, justiția militară a intervenit, iar comisarul regal, maiorul Roman dela corpul 7 de armată, a fost însărcinat să stabilească răspunderile. Câțiva muncitori au fost chemați în ziua de 28 Mai la compania de jandarmi din Petroșani, unde se afla d. maior Roman, spre a fi interogați. Atât a fost de-ajuns, pentru ca dezordinea să reînceapă. Comisarul regal relatează următoarele, în procesul verbal încheiat cu acest prilej: — „La un moment dat s'a adunat în fața companiei de jandarmi Petroșani o masă compactă de muncitori, cam la 6—700 oameni înarmați cu topoare, bâte, ciomege, bastoane, revolvere și cari ocupau strada din fața companiei până la podul de peste Maleia din dreptul coloniei Ianza. Mulțimea vocifera și striga să se elibereze cei arestați. M'am coborât din birou, venind în poartă, în fața mulțimei. Când mulțimea m'a văzut, a început să devină agresivă, strigând: — „Jos cu el“. — „Nu ne trebuie maiori“. — „Să se elibereze imediat cei arestați“, adresându-mi cuvinte injurioase, însoțite cu amenințări cu ciomege și bastoane. La un semnal dat din mulțime, s'a strigat „Ura“ și apoi au năvălit cu toții asupra companiei, o parte rupând gardul învecinat cu grădina companiei și strecurându-se, înaintând, au atacat pe la spate. Din față s'au tras asupra noastră mai multe focuri de revolver, asvârlindu-se și un cartuș de dinamiță. Cei cari au pătruns în grădina companiei, au atacat jandarmii, puși să le facă față, cu focuri de revolver. Cam în acelaș moment, când s'a produs atacul în fața companiei de jandarmi, a intervenit detașamentul de jandarmi, comandat de căpitanul Dominte, care a deșușat din spre strada ce vine pe la colțul clădirii companiei din spre colonia Teodorescu, izbindu-se de muncitori și împingându-i spre podul Maleiei. Din spre strada Regele Ferdinand în spre podul Maleiei, a venit coloana de infanterie a batalionului 18 Gorj, care a tras focuri de salve. Grație acestei intervențiuni a armatei, aproape simultan cu atacul muncitorilor asupra companiei de jandarmi, aceștia au putut fi respinși la timp și împiedecați de-a-și realiza planul lor criminal“.

* * *

Autorii acestui act de rebeliune vor fi judecați peste câteva zile de consiliul de război din Sibiu. Ei vor fi apărați de peste o sută de frunțași ai partidului național-tărănist, a cărui presă caută de pe acum să creeze o atmosferă favorabilă în jurul procesului.

Intervenția partidului național-tărănist își are explicația ei. E

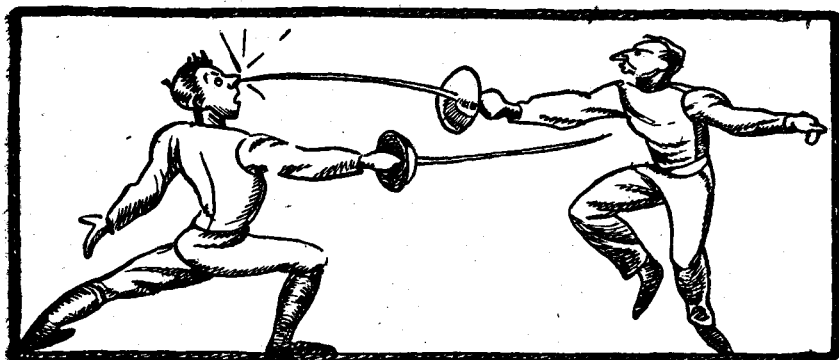
consecința firească a greșelii săvârșite în ziua de 6 Mai la Alba-Iulia. Alianța cu comuniștii își arată acum urmările ei nenorocite. În nerăbdarea sa de a răsturna mai repede guvernul actual, pentru a-i lua locul, d. Iuliu Maniu nu s'a gândit prea mult cu cine se întovărășește. Orice mijloc i s'a părut legitim. N'a disprețuit nicio alianță. Partizanii săi n'au ezitat să se pună în fruntea adepților Internaționalei a III-a, îndemnându-i la răzvrătire și amuțându-i împotriva armatei.

Nu ne interesează, deocamdată, desfășurarea juridică a procesului dela Sibiu. Ne mulțumim să scoatem la iveală laturea lui politică. Apărătorii național-țărăniști vor invoca, desigur, dreptul cetățesc de a lupta pentru înlăturarea unui guvern impopular. Dar noi, cari înțelegem să impunem oare cari limite acestei războiri, nu credem că ar fi un câștig, dacă, fiind doborât dela putere d. Vintilă Brătianu, s'ar instala la cârma țării, cu ajutorul comuniștor și ca prizonier al lor, d. Iuliu Maniu...

Mai presus de orice luptă a opoziției stă interesul menținerii ordinii în țară. E lămurit.

ION BALINT

GAZETA RIMATĂ

Deputați și briganzi

In Grecia, doi candidați la deputăție au fost capturați de bandiți, cari nu i-au liberat decât în schimbul unei importante sume de bani.

*Epirul are multe piscuri
Și văi adânci ca niște pungi,
Iar în politică sunt riscuri:
Nicăcând nu știi unde-ai s'ajungi...*

*Șapte bandiți lângă Ianina
Au capturat doi deputați.
Cine spunea (bătu-l-ar vina!)
Că grecii nu sunt democrați?*

*Se vede, însă, că 'n pădure
E inutil orice discurs,
Când vine hoțul să te fure
Cu laba-i aspră, ca de urs.*

*Te-apucă 'n brațe ca pe-o urnă,
Te șterpelește ca pe-un vot,
Adio leafă și diurnă, —
Te ia cu portofel cu tot!*

Și dacă 'n grabă partizanii
Nu vin cu drahme și dinari,
Dacă nu pun pe tavă banii,
Te-ai dus, rămâi printre tâlhari...

In Grecia, din fericire,
Parlamentarii au scăpat.
Venizelos, bărbat subțire,
Amabil, i-a răscumpărat.

Și-acum, o clipă de tăcere!
Ce se 'ntâmplă, aș vrea să știu,
De-avea această neplăcere,
In drumul său, domnul Maniu?

Bandiții l-ar fi pus în fiare,
Și bani ne-ar fi cerut din greu...
Dar eu mă 'ntreb cu teamă: care
Din noi dădea pe el vre-un leu?

IANI MAHERO

Alegător la Ianina și bandit
prin împrejurimi

I N S E M N Ă R I

Amenințări imprudente. — Am examinat și noi declarațiile recente ale dlui Iuliu Maniu, redactate pentru uzul străinătății.

O asemenea lectură nu e niciodată plăcută, și mărturisim dela început, că chiar pentru un pasionat cititor de gazete se poate găsi o mai bună întrebuințare a timpului. Dar, d. Iuliu Maniu, printr'un inexplicabil joc al împrejurărilor într'o țară fără experiență politică, vorbește în numele unui partid care are voturi, se lăfăiește în popularitate, și râvnește să apuce în mână frânele puterii. Suntem datori, prin urmare, să-i înregistrăm cuvintele. Nu, pentru că bunățile înșirate mai sus ne-ar impresiona în chip deosebit. Ci tocmai fiindcă fericiții lor posesori se bucură în fața alegătorilor români de o favoare nemeritată.

Di Iuliu Maniu și-a lansat intervioul său în presa germană, tocmai în momentul când delegația României merge la Berlin să obțină colaborarea Reichului la opera de stabilizare a leului. Președintele partidului național-tărănist ales, într'adevăr, cel mai bun prilej pentru a face cunoscut opiniei publice

din Germania, și mai ales capitaliștilor din partea locului, că, întrucât va fi încredințat vreodată cu alcătuirea guvernului României, nu va recunoaște angajamentele financiare ale predecesorului său, d. Vintilă Brătianu. Întrebarea rămâne, dacă această amenințare, aruncată peste hotar, va avea efectul dorit?

În orice caz, partidul național-tărănist întrebuințează în scopurile sale o armă cu două tăisuri, care s'ar putea întoarce odată împotriva sa. Să presupunem, cu alte cuvinte, că printr'o absurdă întorsătură a lucrurilor, d. Iuliu Maniu va fi chemat într'o bună zi (bună, vorba vine...) la postul de mare răspundere pe care-l visează de zece ani, și de care necontenit i-a fost teamă. Va încerca, firește, să înfăptuiască d-sa ceea ce partidul liberal n'a fost încă în stare să ducă la bun sfârșit. Va căuta să obțină un împrumut favorabil în străinătate și va decretă stabilizarea legală a monedei românești. Dar, ia să ne întrebăm: care va fi situația sa dincolo de frontiere, în momentul când toate celelalte partide de opoziție, urmând propriul său exemplu, vor declara solemn, că nu recunosc

dreptul partidului național-tărănist de a încheia vreun angajament financiar, și vor făgădui să facă *tabula rasa* din ele, atunci când regimul se va schimba. Fostul președinte al Consiliului dirigent, care, cu prilejul scurtei sale cărmuirii în Ardeal a lăsat o multime de probleme încurcate, nu vrea să-și dea seama, că între guvernul care pleacă și guvernul care vine se creiază, pe de-asupra rivalităților dintre ele, o legătură inexorabilă de continuitate? Un guvern e, fără să vrea, moștenitorul greșelilor celui precedent. Urmasul nu are, deci, pen-truce să se bucure de înfrângerile, pe cari predecesorul le-a înregistrat pe seama țării. Cu atât mai grea va fi sarcina sa de lichidator al succesiunii.

Iată de ce, nu toți factorii politici au astăzi aceeași atitudine față de încercările d-lui Vintilă Brătianu de a evada din încercuirea propriilor sale erezii. Partidul, poporul, de pildă, gândindu-se cu grije la perspectivele viitorului apropiat, ar prefera ca guvernul liberal să renunțe mai bine la încheierea împrumutului, mulțumindu-se cu stabilizarea de fapt a leului, decât să accepte condițiuni prea împovărătoare pentru țară. Partidul național-tărănesc, dimpotrivă, e gata să se bucure de orice înfrângere a intereselor noastre, dacă s'ar putea să tragă de aci vre-un real folos politic. Acești lacomi vânători de putere sunt în stare să refuze cu indignare câștigul evident, pe care adversarii ar reuși să-l realizeze spre folosul obștesc. Ne aducem aminte, cu câtă patimă au atacat național-tărăniștii guvernul prezidat de d. general Averescu, în ziua în care acesta obținuse ratificarea din partea Italiei a actului internațional, prin care se recunoștea unirea Basarabiei. Erau, dealfel, în bună tovărășie cu dușmanii lor de acum, căci partidul liberal adoptase aceeași atitudine pătimasă și seclară față de convenția, care aducea României o satisfacție legitimă și așteptată. Impreju-

rările fac astăzi, ca partidul liberal să protesteze, fiind la putere, împotriva *acelor* procedee, pe cari le-a tolosit și el când a se găsea în opoziție. Măine, s'ar putea să-i vie partidului național-tărănist rândul să se plângă, că acțiunea sa de guvernământ e sabotată cu rea voință în străinătate. La această perspectivă, fruntașii lui nu se gândesc?

Nu. Fiindcă în mijlocul partidului național-tărănist s'a încuibat presimțirea precisă, că șefii săi nu vor avea nici odată prilejul să governeze. De aceea, puțin îi importă pe aceștia, ce dificultăți vor avea de întâmpinat succesorii d-lui Vintilă Brătianu!... Sunt dificultăți, cari nu vor fi ale lor...

Intre guvern și diplomație. — Câțiva amatori de rebusuri se încearcă în momentul de față să deslege problema prezenței în guvern a d-lui N. Titulescu. E un fel de joc al decretelor încrușate.

Șarada, într'adevăr, se înfățișează desul de încurcată. Pe ziua de 1 August, d. N. Titulescu, titularul departamentului Afacerilor străine, a obținut un concediu de o lună, rămânând să fie suplini-t de d. Vintilă Brătianu, care... pornea în străinătate în aceeași zi. Prima încurcătura. Dar nu și cea mai anevoie de rezolvat, de-oarece, la rândul său, președintele Consiliului, cu cinci minute înainte de a se urca în vagon, a trecut interimatul d-lui C. Argetoianu. A doua încurcătură pare mai amuzantă, dar nimeni n'a reușit până acum s'o descifreze. La o săptămână după plecarea în concediu a d-lui N. Titulescu a apărut în „Monitorul Oficial” decretul, prin care ministrul nostru de Externe e numit reprezentant al României la Londra. Ghicitoarea, cu alte cuvinte, se pune astfel: Di N. Titulescu mai e, sau nu mai e în concediu? Continuă să fie titular al departamentului Afacerilor străine sau și-a luat postul de ministru

plenipotențiar în capitala Marelui Britanii? A ieșit din guvern și a intrat iar în diplomație, sau, bucurându-se de plăcutele avantajii ale vacanței, cumulează ambele demnități?

De zece zile, redactorii diferitelor gazete din București, obișnuiți de altfel cu tot soiul de curiozități politice, caută să se orienteze prin zăpăceala acestui labirint protocolar. S'au avântat în tot soiul de presupuneri și s'au înecat într'un ocean de nedumeriri. Dacă d. N. Titulescu a voit să plece din guvernul actual, de ce nu și-a dat demisia? Dacă avea de gând să rămână pe banca ministerială, alături de bunul său prieten I. G. Duca, penține a acceptat să îmbrace din nou uniforma cu fireții a corpului diplomatic? În fine, poate d. N. Titulescu să fie în acelaș timp ministru de Externe în concediu și ministru în activitate la Londra?

Adevărul e, că nimic nu ne mai poate mira din partea d-lui N. Titulescu, acest copil-miracol al situațiilor paradoxale. Magia, de cele mai multe ori, nu-i decât o chestiune de temperament. Instabil și capricios cum îl știm, d. N. Titulescu ar fi în stare, făcând o verghinoasă piruetă, să înșele cele mai evidente legi fizice, ocupând simultan două locuri în spațiu. Di N. Titulescu rămâne omul tuturor surprizelor. Ne-a dovedit acest lucru la Geneva, cu prilejul procesului opianșilor maghiari, pe care era cât pe aci să-l piardă cu ajutorul strălucitei sale elocvențe, și pe care a reușit să-l temporizeze numai grație unei soluții ingenioase dictate dela București prezintate în tăcere, fără discurs.

Acum, în ce fel am putea să prevedem viitoarea sa incarnare? Avem de așteptat încă două săptămâni, ca să ne lămurim. Se va întoarce d. N. Titulescu în guvern? Se va duce, cu adevărat, înapoi la Londra? Sau, păcălind de data aceasta pe toată lumea, va continua să rămână în concediu?

Gurile rele șoptesc în surdină, că mai există a patra posibilitate. (Cele multe înainte!) Se zice, că mulțumită proverbialei naivități a dlui Iluiu Maniu, d. N. Titulescu va fi chemat să prezideze un guvern de colaborare, în care partidul național-tărănist va juca rolul, puțin onorabil, al unui cal de tramvai...

Vom vedea, cum se va desfășura comedia. Di N. Titulescu are incontestabile însușiri de tenor. Va reuși să treacă, oare, cu destul succes, examenul de regisor?

Moartea lui Archibald. — După apariția prematură a spiritualei George Ranetti, iată al doilea meșter al răsului românesc, care a reușit să ne mănhească.

Pușini dintre credincioșii săi cititori, cari îi căutau cu aviditate cărțile prințre rafturile librarilor indiferenți, vor fi știut că subț masca ironică și mucalită a causticului Archibald, se ascundea cu eleganță anonimul d. Ghiță Rădulescu, vechi și onest ziarist al breslei de altădată, ale cărui admirabile articole neiscălite zac îngropate, fără glorie și fără epitaf, în colecțiile prăfuite ale foilor conservatoare de dinainte de război. Talentul gazetăresc al lui Ghiță Rădulescu, călțit la flacăra unei culturi solide, n'a mai găsit întrebuintare în așa numita presă democrată a zilelor noastre, căci săvârșise imprudența de neiertat de a o fi zugrăvit, cu neseacăă vervă și deplină cunoaștere a delicvenșilor, în broșura: *Anumita presă*, pusă la index de cei vizați. Dar Archibald, scriitorul plin de vervă, înarmat cu un viu spirit de observație, a mănuit înainte condeiu, hotărât să nu menajeze nicio lașitate și să nu încheie nicio tranșacție rușinoasă. Lipsite de orice reclamă de vitrină, înconjurăte în chip firesc de o veritabilă conspirație a tăcerii, cele două volume ale sale de însemnări din vremea ocupației germane în Muntenia, întitulate sincer: *Porcii*, au obținut un succes

puțin obișnuit, recunoscându-li-se, discret, de mii de cititori amuzați și îndurerați tot-odată, nu numai un interes documentar, dar și o rară valoare literară. *Insemnările de călătorie*, pe care acelaș preă modest prozator le-a tipărit acum vreo cincisprezece ani, sunt mai puțin cunoscute. Ele cuprind, însă, pagini minunate de literatură veselă, cari ar merita să fie retipărite, și cărora le-ar sta bine în orice antologie a scriitorilor noștri humoristici.

Moartea solitară a publicistului Ghiță Rădulescu, uitat de ingrași săi confrăți și încorsetat de dușmăanii nemărturisite, ne amintește apusul melancolic și prozaic al orgoliosului Cyrano de Bergerac. Era în rezerva disprețuitoare a usturătorului Arhibald ceva din mândria găconă a unui mușchetar de pe malul Dâmboviței. Panașul acestui reacționar inteligent, gata oricând să biciuiască pe șarlatani și să rădă de proști, ne-a plăcut în totdeauna. A fost, fără îndoială un nedreptățit al soartei. Un artist de rasă, care putea să lase în urma sa o frumoasă carieră, dacă s'ar fi priceput mai bine să-și pună în valoare strălucirile sale însușiri. Dar, așa cum a fost, ne gândim cu duioșie la zâmbetul trist, cu care s'a înfățișat, înaintea veșniciei.

„Prin noi înși-ne“. — În lipsa dlui Vintilă Brătianu, echilibrul guvernului se cam clatină. Un duh rău a aruncat în mijlocul Consiliului de miniștri sămânța nevăzută a discordiei, învălbînd pe fericiții profitori ai puterii până la cea mai imprudentă uitare de sine. Privind spectacolul, începem să descifrăm boala de care se va sfârși regimul actual. Partidul liberal ține să cadă dela putere prin el însuși! E tot ce mai poate respecta din vechea lozincă jefită pe altarul stabilizării...

Ofensiva desnădăjduită a național-țărăniștilor n'a reușit să-i facă niciun rău. Revoluția dela Alba Iulia (6 Mai

1928) a fost o lovitură de ciomag în apa Mureșului, care a stropit numai pe cei cari au pus-o la cale. Parlamentul partidului, convocat în sala Sindicatului Ziariștilor din București, a urmat ca o ridicolă parodie a Statelor Generale dela 1789. Niciun fel de Mirabeau nu s'a ridicat să strige: — „Suntem aici prin voința poporului și nu vom ieși decât prin forța baionetelor!“ Dimpotrivă. Voi-niștii reprezentanți ai națiunii s'au împărșiat spre casele lor fără să fie nevoie de vreo somație.

Dinspre partea aceasta, guvernul poate să rămână liniștit. Dovada s'a făcut pentru toată lumea, că d. Iuliu Maniu uzează bucuros de sperietoarea șantajului, dar toate hotărârile sale eroice se topesc în balta stătătoare a unui nenorocit temperament de pertractor. Suntem cu desăvârșire convinși, că, dacă în urma agitației nesăbuite a demagogiei național-țărăniște, ar izbucni o mișcare serioasă de rebeliune, fostul președinte al Consiliului dirigent nu s'ar găsi nici un moment pe vreo multe înaintată a baricadei ca să însuflețească cu prezența sa pe partizani, ci s'ar retrage frumusețel într'un colț mai retras, spălându-se pe mâini ca Pilat din Pont. Dl Iuliu Maniu ar spune din nou, cum a mai spus și altădată: — „Eu nu vă'ndemn să faceți revoluție, dar dacă voiți s'o faceți, nu vă împiedic...“

Prin urmare, d. Vintilă Brătianu nu va fi răsturnat prin violență. Atunci, cum? Am spus-o adineaori. Partidul liberal, în starea sa de astăzi, poartă germenul pieirii în propriul său organism. Puțini văd, deocamdată, primejdia, iar d. Vintilă Brătianu va vedea-o, ca de obicei, cel din urmă. În ziua aceea, însă, va înțelege, în sfârșit, că trebuie să se retragă, dacă nu ține cu orice preț să-și compromită șefia moștenită dela fratele său.

Partidul liberal a început să-și dea seama, de altfel, de slăbiciunea, care l-a cuprins. Oamenii aceștia, cu veche-ex-

periență politică, știu foarte bine mulțumită căror împrejurări au reușit să cârmuiască România atâția ani. Când au avut în fruntea lor un șef priceput și hotărât, ca bătrânul Ion C. Brătianu, și când disciplina s'a menținut între rânduri, au stăpânit țara, chiar împotriva voinței ei. Când conducerea partidului a încăput pe mâni nedibace și pripite, cum s'a întâmplat pe timpul răposatului Dimitrie Sturza, coeziunea a slăbit, semne îngrijitoare de descompunere s'au arătat la tot pasul, și, în mod fatal, guvernările au fost mai scurte.

Nu ne-ar fi greu să scoatem la iveală asemănările dintre d. Vintilă Brătianu și răposatul Dimitrie Sturza. Aceeaș încăpățănare, care ține loc de energie. Acelaș spirit sectar, care ține loc de autoritate. Aceeaș nervozitate, care ține loc de dibăcie. Di Vintilă Brătianu ne face impresia unui urs, pus cu sila să joace pe o coardă întinsă. Suntem convinși, că experiența nu va reuși. Ursul, să nu vă fie cu supărare, va cădea... prin el însuși! Și nu credem să fie nevoie, pentru aceasta, de vreo revoluție...

Kalmán Blumenfeld și Polul. —

Nu e o aluzie la vremea, nu tocmai atât de îndepărtată, când importantul redactor al *Adevărului* alerga pe străzile Iașilor în căutarea unui fruntaș politic, având intenția precisă de a-l „tapă cu un pol”. Timpurile acelea, din fericire, au zburat pentru totdeauna. Kalman Blumenfeld, fostul reporter dela *Opinia* răposatului Bădărău, și-a ridicat astăzi pretențiile la înălțimi amețitoare. Instalat în frumoasele sale birouri din strada Sărindar, își multiplică la rotativă greșelile de gramatică, îndrumă spre demorație poporul român, și, când i se pare că treburile nu merg bine nici dincolo de graniță, nu se sfiește să facă puțină morală Europei...

În această calitate de mentor al opiniei

publice mondiale, Kalman Blumenfeld își are, evident, ideile sale bine precizate. Lui Kalman Blumenfeld nu-i plac, de pildă, dictatorii. Nu poate să-l sufere pe Mustafa Kemal, simte o deosebită repulsiune pentru generalul Primo de Rivera, și se consideră adversar personal al dlui Benito Mussolini. *Adevărul* duce, deci, o campanie susținută împotriva tuturor partidelor reacționare de pe Continent, și, în special, combate cu energie fascismul italian.

Iată pentruce, Kalman Blumenfeld s'a grăbit să-și bată joc în coloanele *Adevărului* (atât cât îi permit mijloacele intelectuale) de expediția arctică a generalului Nobile, a cărei motivare inteligentul ziarist a găsit-o în „politica aventuroasă și imperialistă a fascismului”. Kalman Blumenfeld își inchipue, desigur, că guvernul Ducelui a vrut, cu adevărat, să... anexeze Polul nord, așa după cum fostul reporter dela *Opinia* răposatului Bădărău proceda cu polii, de orice proveniență geografică, ai diferiților fruntași politici din Iași...

Și mai e ceva. Kalman Blumenfeld, bărbat curajos prin tradiție, educație și temperament, nu poate să ierte generalului Nobile, că s'a întors acasă numai cu picioarele fracturate. Să fi fost în locul lui, Kalman Blumenfeld ar fi refuzat cu demnitate să fie salvat, preferând de o mie de ori să moară pe bancă, decât să se înapoieze în țară fără tovarășii, mai puțin norocoși, pierduți în pustiu al albaștrilor nesfârșiți. Ei, dar vedeți, că amicul Kalman Blumenfeld e un erou dintr'o bucată, pe când generalul Nobile nu e decât un nenorocos explorator cu oasele sfărâmate...

De aceea, alegerea noastră e făcută. Tot disprețul pentru păgubosul ofiter fascist, care a căzut cu nacela pe ghiță în drumul său spre Pol, și toată admirația pentru Kalman Blumenfeld, care „tușează” sume cu mult mai mari, fără să-i se întâmple cel mai mic accident...